

Representantforslag 78 S

(2010–2011)

fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen, Ingebjørg Godskesen, Arne Sortevik, Åge Starheim og Gjermund Hagesæter

Dokument 8:78 S (2010–2011)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen, Ingebjørg Godskesen, Arne Sortevik, Åge Starheim og Gjermund Hagesæter om snarest å sette i gang arbeid med heving av ubåten U-864 og fjerning av kvikksølvlasten på 67 tonn

Til Stortinget

Bakgrunn

Vraket av den tyske ubåten U-864 ble funnet utenfor Fedje i Hordaland i 2003. Vraket inneholder store mengde metallisk kvikksølv (anslagsvis 67 tonn).

I desember 2007 anbefalte Kystverket tildekking av vrak og last. Gjennom høringer i Stortinget i forbindelse med behandling av representantforslag fra representanter fra Fremskrittspartiet (Dokument nr. 8:33 (2006–2007), Innst. S. nr. 193 (2006–2007)) ble det dokumentert at heving av ubåten med last var en fullt mulig alternativ løsning til Kystverkets forslag om tildekking.

Den 17. mars 2007 sa statsminister Jens Stoltenberg på årsmøtet i Hordaland Arbeiderparti:

«Det haster med tildekking».

Den 17. april 2007 – to dager før landsmøtet i Arbeiderpartiet startet – sa fiskeri- og kystministeren følgende:

«På bakgrunn av høringer i Stortinget der flere aktører har kommet opp med nye forslag til hvordan ubåten kan heves, er det behov for mer tid til å utrede hevingsalternativet av ubåtvraket».

Kystverket kom med sin rapport i november 2008. Til forskjell fra den forrige rapporten konkluderer de der med at det er fullt mulig å heve ubåten.

Den 29. januar 2008 kunngjorde daværende fiskeri- og kystminister Helga Pedersen at «U 864» skal heves. Dette skrev Bergens Tidende om saken:

«Regjeringen har bestemt seg for å heve vraket av ubåten «U-864», som ligger på havbunnen utenfor Fedje i Hordaland. Det opplyser kyst- og fiskeriminister Helga Pedersen til bt.no. Den tyske ubåten U-864 ble senket i 1945 og ligger på 150 meters dyp rundt 2 kilometer utenfor Fedje. Den var blant annet lastet med 67 tonn flytende kvikksølv lagret på stålflasker. Vi har lagt avgjørende vekt på den utrygghetsfølelsen lokalbefolkningen har. Derfor har vi konkludert slik, fordi vi ønsker at Fedje-boerne skal være trygge, sier Pedersen. Pedersen gjør dette til tross for at Kystverket i fjor høst anbefalte regjeringen å dekke over vraket. Kystverket og Det Norske Veritas konkluderte etter en utredning med at tildekking gir størst miljømessig sikkerhet, både på kort og lang sikt, ifølge NTB. Ministeren orienterte torsdag kveld om den videre håndteringen av forurensingen i bunn sedimentene og ubåtvraket på en pressekonferanse på Zachariasbryggen restaurant i Bergen. Saken legges frem for Stortinget i løpet av året, og hevingen kan tidligst skje i 2010. Nå begynner arbeidet med å kvalitetssikre hevingsprosjektet, som vil koste rundt en milliard kroner. Alt tyder på at operasjonen vil bli gjennomført allerede neste vår eller sommer. Kystministeren sier at vraket «Murmansk», som regjeringen i høst valgte å fjerne, har hatt stor betydning. Selv om det er to veldig ulike vrak, er det den samme utryggheten som knyttes til skipene. Derfor er de erfaringene derfra viktige. Lokalbefolkningen har hatt disse båtene som gnagsår. Vi ville ikke gjenta den historien på Fedje, sier Pedersen. - Hvordan tror du stemningen på Fedje er i kveld? - Jeg tror stemningen der er god i dag. Jeg har selv snakket med ordføreren og fått hennes reaksjoner. Jeg har vært på Fedje og syntes det var nyttig å være der og snakke med folk, sier Pedersen.»

Anbudsrunde ble gjennomført. Det internasjonale bergingsselskapet Mammoet Salvage fikk oppdraget. Kontraktsforhandlinger ble gjennomført. Gjennomføring av oppdraget ble stoppet av Fiskeri- og kystdepartementet. Regjeringen ville foreta fullstendig ny utredning og viste til usikkerhet om metode og pris fremkommet gjennom kvalitetssikring av prosjektet. Samtidig ble det forsikret fra regjeringen at «det ikke skal stå på pengene». Det hjalp lite at Mammoet ga prisgaranti på 650 mill. kroner og fikk sin metode klarert av henholdsvis Det Norske Veritas og Lloyds i London. Regjeringens bevilgning til hevingsprosjektet ble senere fjernet fra statsbudsjettet for 2010.

Fiskeri- og kystminister Lisbeth Berg-Hansen slo fast i Stortingets spørretime onsdag 26. mai 2010 at ubåten skal heves. Bergensavisen skrev følgende:

«Den tyske ubåten U-864 skal heves når sikkerheten er god nok, slo fiskeriminister Lisbeth Berg-Hansen (Ap) fast i den muntlige spørretimen i Stortinget onsdag. Med sin uttalelse bekreftet hun statsminister Jens Stoltenbergs utsagn fra 19. mai 2010 om at ubåten skal heves.»

Fredag 14. januar 2011 la Kystverket frem sin nye «Konseptvalgutredning (KVU) om håndtering av U-864». Følgende hitsettes fra utredningen:

«Konklusjoner og anbefalinger

Forstudien konkluderer med at de utredede alternativene vil redusere den langsiktige miljørisikoen.

Nullalternativet gir kun marginale reduksjoner i miljørisikoen og vurderes derfor ikke som en varig løsning.

Alternativ 1 innebærer en innkapsling av vrak og forurensede sedimenter gjennom et dekke av egnet dekklag beskyttet med et erosjonslag. Operasjonen er gjennomførbar med lav kompleksitet og liten risiko for ytterligere spredning av kvikksølvforurensing under tiltaket.

Alternativ 2 er heving av synlige vrakdeler med påfølgende tildekking av forurenset sjøbunn. Operasjonen er teknisk kompleks med høy risiko for spredning av kvikksølvforurensing utover det eksisterende tiltaksområdet.

Alternativ 3 er heving av kvikksølvbeholdere fra ubåtens kjø. Operasjonen er mindre kompleks og omfattende enn alternativ 2. Heving av kvikksølvbeholdere betinger sikring av vrakseksjoner og tilgang til kjølseksjonene. Konseptet kan medføre spredning av kvikksølvforurenset masse utover dagens tiltaksområde.

...

Samlet vurdering og anbefaling

Kystverkets vurdering er at alternativ 1,2 og 3 vil gi de ønskede miljøeffekter ved U-864 dersom gjen-

nomføringen blir vellykket. Miljørisikoanalysen viser at den kortsiktige risikoen for økt forurensning er større ved en heving og heving av last enn ved en tildekking.

På bakgrunn av mandat fra Fiskeri- og kystdepartementet (se vedlegg A) for denne konseptvalgutredningen vurderer Kystverket tildekking å være det minst risikofylte tiltaket og anbefaler derfor en innkapsling av kvikksølvforurensningen gjennom tildekking av vrak og forurensede bunnsedimenter. Kystverket har med det lagt avgjørende vekt på miljørisikoen i sine vurderinger, men ser at også andre momenter kan analyseres og vektlegges før endelig beslutning om konseptvalg treffes.»

Forslagsstillerne peker på at regjeringens håndtering av saken har gitt mange års forsinkelse og hittil kostet over 70 mill. kroner. Ubåten og kvikksølvet ligger der funnet ble gjort i 2003, men med ytterligere 7 års påvirkning fra sjøvann og strøm.

Miljørisikoen øker for hvert år som går uten tiltak.

Saken er både av nasjonal og internasjonal betydning. Norges omdømme som fiskerinasjon og miljønasjon utfordres av en håndtering som gir utsettelse, endrete konklusjoner og derved også økt usikkerhet.

Nylig er det fremlagt rapport om de alvorlige konsekvensene for Norge generelt og Vestlandet spesielt, knyttet til mulig utslipp fra Sellafield-anlegget i England. Norske myndigheter har fått nok en grunn til å kreve tiltak for å redusere risiko for Norge. I en slik sammenheng er det også viktig at Norge rydder i miljøproblemer i eget område.

Forslagsstillerne mener det nå er viktig at det gis forpliktende og tydelige politiske signaler og at arbeid med heving av ubåten U-864 og fjerning av kvikksølvlasten igangsettes uten ytterligere forsinkelser.

Det er dokumentert at heving av ubåten og fjerning av kvikksølv kan gjennomføres med akseptabel og håndterbar risiko.

Forslag

Forslagsstillerne fremmer derfor følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen så snart som mulig sørge for at ubåten U-864 heves og kvikksølvlasten fjernes, samt sørge for nødvendig etterarbeid med sikring av forurenset havbunn. Stortinget holdes jevnlig orientert om fremdriften av prosjektet.

2. februar 2011